

Βασίλειον ὄρεσ. ὄρα εἰσαεὶ νῦν στείδαι.

σεων ζηραίνονται ὡς ὅταν πνέῃ ὁ σοδομίας ἐκ τῆς ἐρήμου τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης. Τεμάχιον ἀλλᾶντος γαργαλίζει ἔτι μᾶλλον τὸν λάρυγγα, ἢ κνίσσα ἠδύνει τὴν ὄσφρησιν καὶ διεγείρει τὴν ὄρεξιν, τὰ δὲ ἀναφυκτικὰ ἐξακολουθοῦσιν.

Ἡ μεγάλη ἀγορά, ἡ διαρκούσα 30 ἡμέρας, γίγνεται ἔξω τῆς πόλεως. Ἐν αὐτῇ οἱ χωρικοὶ πωλοῦσι ζῶα, ὄρνιθας, φορέματα καὶ ὑφάσματα ἐντόπια, διάφορα ἄλλα οἰκιακῆς οἰκονομίας· τραχανᾶς, κουσκοῦσι, γιουφκᾶς, μπλιγούρι, σουτζούκια, παστουρμας κτλ. κτλ.)

Τὰ διάφορα καταστήματα τῆς πόλεως, ἐμπορικὰ καὶ ἄλλα, ἐπιδεικνύουσι τὰ ὑφάσματα τῶν νεωτερισμῶν, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως προσαγορεύουσι τοὺς χωρικοὺς, ἵνα προσελκύσωσιν αὐτοὺς. Ἀγοραὶ γίνονται, ἀλλὰ πάντοτε ἀκούονται παράπονα διὰ τὰ κεῖνῃ.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ μηνὸς τοῦτου ἡ πόλις λαμβάνει τὴν συνήθη ὄψιν μικρᾶς ἐπαρχιακῆς πόλεως, ὁ σάλος τῆς πανηγύρεως κοπᾶζει καὶ ἀναμένεται ἡ πανήγυρις τοῦ ἐπιόντος ἔτος μετὰ πλειοτέρων ἐλπιδῶν.

Πρόδικος.

[Ἀνεγνώσθη ἐν δημοσίᾳ διαλέξει τῆς Θρακικῆς
Ἀδελφότητος]

Αὐτοκρατορία αὐτοῦ
Ἰβραήμης Ξεοτηρίδας 1897.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΠΙΚΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ τῆς Θράκης, κατὰ τὴν περίοδον τῆς 12ης καὶ 13ης ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ὅρος, ὀνόματι Παπίκιον, περιέχον μονάς, ἱερὰ σεμνεῖα καὶ φροντιστήρια, ἀλλὰ δὲν καθορίζεται σαφῶς καὶ ἡ θέσις αὐτοῦ ἐν τῇ ὁρογραφίᾳ τῆς Θράκης ἢ τῆς γείτονος αὐτῇ Μακεδονίας. Λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ συναφοῦς μελέτης νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τοῦ εἰρημένου ὁρους, ἐκθέτομεν ἐν τοῖς ἐπομένοις τὴν περὶ ταύτης γνώμην ἡμῶν.

Ἡ ἀρχαιοτάτη μνεῖα, ἣν γνωρίζομεν, τοῦ ὁρους τούτου γίνεταί ὑπὸ τοῦ Ζωναρᾶ, ἱστοροῦντος ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἀπελθὼν εἰς Θράκην καὶ τὴν βορειοανατολικὴν Μακεδονίαν ἵνα καταπολεμήσῃ τοὺς αἰρετικούς Παυλιανίτας ἐν ἔτει 1113, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἠναγκάσθη νὰ διαχειμάσῃ μετὰ τῆς βασιλείσεως καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παπίκιου ὁρους, κειμένον παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν, ἐντεῦθεν δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἅμα τῷ ἔαρι ἀπῆλθεν εἰς Φιλιππούπολιν 1).

1) Ζωναρ. 18, 26. Σελ. 250 Τ. 4. ἔκδ. Dindorf. Ὁ Δουκάγιος ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ Ζωναρᾶ δὲν ἀναφέρει τι πλεον τοῦ κειμένου τοῦ Ζωναρᾶ. Ζων. Τ. 6. Σελ. 199.

Μετὰ τὸν Ζωναρᾶν ὁ Νικητᾶς Χωνιάτης ἱστορεῖ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἐν Σαρδίκῃ διατρίβων, οὕτω καλουμένης τότε τῆς σημερινῆς πρωτευούσης τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας Σόφιας, συλλαβὼν περὶ τῷ 1168 τὸν πρωτοστάτορα Ἀλέξιον Ἀζούθ, ἐξ ὑπονοίας ὅτι ἐπεβουλεύετο τὸν θρόνον του, καὶ κείρας μοναχὸν ἔρριψεν εἰς τι τῶν κατὰ τὸ Παπίκιον ὅρος φροντιστηρίων 2). Τὸ γεγονός τοῦτο ἱστορᾷ καὶ ὁ Κίνναμος ἀναφέρει, ὡς καὶ ὁ Ζωναρᾶς, δι' ἀορίστου φράσεως τὴν θέσιν τοῦ ὁρους γράφων « Ἀλέξιος ἐπὶ τι τῶν ὁρεσπέρων ἀπέχθη σεμνείων, ἅπερ ἐπὶ Στρυμόνος ἐν ὅρει Παπίκιῳ ἔχονται πλεῖστα 3). »

Ὁ Χωνιάτης πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναγράφει εἰς τὰ περὶ τῆς ἀποπομπῆς τοῦ Ἀλεξίου Ἀζούθ εἰς τὸ Παπίκιον καὶ ἕτεραν εἰδήσιν, ἣν ἀνάγκη νὰ παραθέσωμεν, ὅτι ἐν τοῖς φροντιστηρίοις τοῦ Παπίκιου ἀπηγορεύετο αὐστηρῶς ἡ κρεωφαγία, καὶ ὅτι ὁ εἰρημένος Ἀλέξιος, ὁ εἰθισμένος εἰς κρεωδαίσις, καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς νηστίμους τῶν ἡμερῶν ἠνάγκαστο νὰ τρώγῃ χόρτα ὀπώρας καὶ ἰχθύς.

Ὁ αὐτὸς Χωνιάτης ἱστορεῖ παρακατιῶν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος Β' ἐν ἔτει 1191 συλλαβὼν τὸν Ἀλέξιον, νόθον υἱὸν τοῦ Μανουὴλ καὶ τῆς Θεοδώρας ἐπὶ ὑπονοίᾳ ἀντιπολιτείας καθ' ἑαυτοῦ, διάγοντα ἐν Δράμῃ, καὶ κείρας μοναχὸν ἀπέστειλεν ὑπὸ συνοδίαν εἰς τὸ ὅρος Παπίκιον. Οἱ συνοδεύοντες δὲ αὐτὸν ἀνεχώρησαν ἐκ Μοσυνούπολεως, εἰς ἣν ἔχον μεταβῆ ἐκ Δράμης μετὰ τοῦ Ἀλεξίου 4).

2) Χων. σ. 187.

3) Κίνναμος 6, 6.

4) Χων. σ. 557 καὶ 559. Ἡ Μοσυνούπολις, ἡ καλουμένη καὶ Μαξιμιανούπολις πρότερον, ἦτο πόλις τῆς Θράκης μὴ σωζομένη σήμε-

Τελευταίαν μνησίαν τοῦ Παπικίου κήμει ὁ Χωνιάτης ιστορῶν ὅτι ὁ Στέφανος Α' Νεμάνια, ζουπάνος τῶν Τριβαλλῶν (Σέρβων), καταλιπὼν τῷ 1195 τὴν Ζουπανίαν εἰς τὸν υἱόν του Στέφανον Β', ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος Παπίκιον, ὅπου ἐνεκολπώθη τὸν μοναχικὸν βίον ⁵⁾.

Ἐκ τῶν ἐξημένων συγγραφῶν ἐξάγομεν α') ὅτι τὸ Παπίκιον ἦτο ὄρος ἀφ' οὗ ὑπῆρχον ἰδρυμένοι μοναί, σεμνεῖα, φροντιστήρια, εἰς ἃ προσείρχοντο μοναχοὶ καὶ ἀσκηταί, εἰς οὓς ἐπεβάλλετο καὶ ἡ ἀποχή τῆς κρεωφαγίας, β') ὅτι κατὰ Κίναμον καὶ Ζωναρὰν ἔκειτο περὶ τὸν Στρυμόνα ποταμόν, καὶ γ') ὅτι τὰ ἐπ' αὐτοῦ σεμνεῖα ἦσαν ἐκ τῶν ὀρεινοτέρων.

Ἀνατρέχοντες εἰς τὴν τοπογραφίαν τῶν περὶ τὸν Στρυμόνα χωρῶν, ὅστις ἀπὸ τῶν πηγῶν αὐτοῦ, κειμένων ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Βίτου, πρὸς Β τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ Σόφια, μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον (κόλπον Ρεντίνας ἢ Ὀρφάνου) διατρέχει ὑπὲρ τὰ 300 χιλιόμετρα διὰ χώρας ὀρεινῆς, ἐν καὶ μόνον ὄρος εὕρισκται ἐν ᾧ συμπίπτουσι τὰ περὶ τοῦ Παπικίου λεγόμενα ἀπὸ τῶν μνημονευθέντων συγγραφῶν, διατηρήσαντες μέχρι σήμερον τὸν ἱεροπρεπῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα, τὸ ὄρος Ρίλα, κειμένον εἰς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν ἄκρον τῆς ἡγεμονίας τῆς Βουλγαρίας, καὶ περιλαμβανόμενον ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς.

ρον. ἔκειτο δ' ἐνθα νῦν τὸ χωρίον Μοσυνὸ ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Γκιουμουλτζίνας.

5) Χωνιάτ. σελ. 704. Ὁ Στέφανος οὗτος εἶνε ὁ λαθὼν σύζυγον τὴν Εὐδοκίαν θυγατέρα τοῦ Ἀλεξίου Γ', ἣν κατόπιν ἀπέπεμψεν. Ὅρα τὰ κατ' αὐτὴν ἐν μελέτῃ ἡμῶν, «Τὸ νόσημα μιᾶς βασιλίσσης παρκομφορούμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ» δημοσιευθεῖσιν ἐν Ἐστία 1895, ἀριθ. 1 καὶ 2.

Ἡ Ρίλα εἶνε τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Βουλγαρίας συνεχόμενον πρὸς τὴν Ροδόπην ἐξ ἀνατολῶν, ἐξ οὗ πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί. Οὕτως ἐκ μὲν τῶν μεσημβρινῶν πτυχῶν τῆς συνοχῆς τῆς Ρίλας μετὰ τῆς Ροδόπης πηγάζει ὁ Νέστος ποταμός, νῦν Μίστα, ἐκβάλλων εἰς τὸ Θράκιον πέλαγος, ἐκ δὲ τῶν βορείων ὁ Ἐβρος, νῦν Μαρίτσα, ὁ διαρρέων τὴν Θρακικὴν πεδιάδα, καὶ ἐκβάλλων ἐπίσης εἰς τὸ Θράκιον πέλαγος παρὰ τὴν Αἶνον. Τὰ δυτικὰ τοῦ ὄρους τούτου κράσπεδα διατρέχει ὁ Στρυμών, ὁ κατερχόμενος, ὡς εἵπομεν ἐκ τοῦ πρὸς Β τῆς Ρίλας κειμένου ὄρους Βίτου, διαχωρίζων ταύτην ἀπὸ τοῦ ὄρους Ὁσόγιοβα, πρὸς Β τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ ἱστορικὴ πόλις Κιοστενὸν, ἡ ἐπὶ Ρωμαίων Πανταλία, ἐπὶ δὲ τῶν Βυζαντινῶν Βελεβοῦδιον καλούμενη. Περὶ τὴν Ρίλαν δὲ κεῖνται πόλεις πρὸς μὲν τὸ ΒΑ ἡ Δούβνιτσα, πρὸς δὲ τὸ ΜΔ ἡ Δζούμα, καὶ πρὸς τὸ ΒΒΑ τὸ Σαμάκοβο, ἐξ οὗ ἀπέχει ἡ Σόφια 8 ὥρας.

Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς Ρίλας κεῖται πρὸς Α καλούμενη Μουσάλα ὕψους 2930 μέτρ. πρὸς Β δὲ τῆς κορυφῆς ταύτης καὶ Μ διήκουσιν ἄλλαι μικρὸν χθαμαλώτεραι, ἐνοῦμεναι πρὸς τὴν Ροδόπην, ἐξ ὧν πηγάζουσιν, ὡς εἵπομεν, οἱ εἰς τὸ Θράκιον πέλαγος χυνόμενοι Ἐβρος καὶ Νέστος, καὶ ὁ Ἰσκέρ, ὁ Ὁσκιος τῶν ἀρχαίων, ὁ διερχόμενος τὴν Βουλγαρίαν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Δούναβιν ⁶⁾.

6) Ἡ ὑπαρξίς τοῦ ὑψηλότερου τούτου ὄρους δὲν ἦτο ἀγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Ὁ Θεοκυδίδης μνημονεύει ταύτου ἀνωμόμως ἐν 2,96· ῥέει, γράφει, ὁ Ὁσκιος, ὁ νῦν Ἰσκέρ, ἐκ τοῦ ὄρους οὗτος ἔθεν περ καὶ ὁ Νέστος καὶ ὁ Ἐβρος· ἔστι δὲ ἔρῃμον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς Ροδόπης. Ἀντιμυθολῶς δὲ ταῦτο εἶνε ἡ Ρίλα, ἐξ ἧς πηγάζουσιν οἱ τρεῖς μνημονευθέντες ποταμοί. Ὁ αὐτός ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἀναφέρει ὅτι ὁ Στρυμών ῥέει ἐκ τοῦ Σκόμβρου

Μία τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους τούτου πρὸς Μ αὐτοῦ ὀνόματι Πόποβα Σιάπκα ὕψους 2704 μέτρ. εἶνε ἡ μᾶλλον διαφέρουσα ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ διὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς οὐχὶ ξένου πρὸς τὸ ὄνομα Παπίκιον, καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις αὐτῆς ὑπάρχουσαν Μονήν, κειμένην εἰς ὕψος 1100 μέτρων, παρὰ τὸν ποταμὸν Ρίλον, τὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Στρυμόνα. Εἰς τὴν μονὴν ἄγει διακλάδωσις ἀνατολικῇ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Δζούμας εἰς Δούμπιτζαν, ἀκολουθοῦσα τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ Ρίλου, πηγάζοντος ἐκ τῶν περὶ τὴν μονὴν τόπων.

Ἡ Μονὴ αὕτη τῆς Ρίλας, οὕτως ὀνομαζομένη καὶ ἀναγραφομένη εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἡ Ἰβάν, ἀκμάσαντος περὶ τὴν 9ην ἐκατονταετηρίδα, ὅτε οἱ Βουλγαροὶ ἐδέχθησαν τὸν χρι-

στουανισμόν ἐπὶ τοῦ Τζάρου αὐτῶν Βαγρόριδος. Ὁ Ἰβάν δ' οὗτος θεωρεῖται κατὰ τὰ περὶ αὐτοῦ σλαβικὰ συναξάρια καὶ ὁ πρῶτος ὃ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ ἰδρῦσας σεμνεῖα, φροντιστήρια καὶ σκήτας, ἐν οἷς συνήγαγε μοναχοὺς ποιμένας. Ἐγραψε δὲ καὶ τυπικὸν τῆς θρησκευτικῆς αὐτῶν τάξεως, ἐν ᾧ ἐν ἄλλοις ἀπηγορεύετο ἡ κρεωφαγία, ὡς τοῦτο ἐπικρατεῖ ἐπὶ ἄλλων μονῶν, μόνως τροφῆς ἐπιτρεπομένης χόρτων, ὀσπρίων, τυροῦ καὶ ἰχθύων.

Περὶ τὴν Μονὴν εἰς ἀποστάσεις διαφόρους κεῖνται σκήται ἐπὶ τῶν βράχων τῶν πρώτων μοναχῶν, κελλῖα πολυχῶ διασπαρμένα, ναῖσχοι, ὧν εἰς ἐγκλείει τὸν τάφον τοῦ Ἰβάν καὶ Μονὴ μεγάλη τοῦ Ἀγίου Λουκά, συγγενοῦς τοῦ Ἰβάν, ἐγκαταλειμμένη τανῦν, θεωρουμένη δὲ ὡς ἡ ἀρχαιότατη τῆς Πόποβας.

Ἡ Μονὴ τῆς Ρίλας ἡ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου εἶνε ἐν τῶν μεγαλοπρεπεστάτων εὐαγῶν μνημείων τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου, ἐξαίρεσις τῶν τζαμιῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῶν μονῶν τοῦ Ἀθῶ, ὑπὸ ἐποψὶν ἀρχιτεκτονικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρυθμοῦ, καὶ διακοσμητικῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς. Περιλαμβάνει δὲ 400 κελλῖα, καὶ ἔχει πολλὰ κτήματα ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ· ἔτυχε δὲ πολλᾶκις τῆς μεγαλοδορίας τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνων, πθανῶς καὶ τῶν Βυζαντινῶν, διότι ἐν αὐτῇ δεικνύεται καὶ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, δῶρον τοῦ αυτοκράτορος Μιχαὴλ Κομνηνοῦ.

Ἡ θέσις τῆς μονῆς πρὸς Μ τῆς Ρίλας καὶ τῆς κορυφῆς Πόποβας, ἐν μέσῳ ὑψηλῶν ὀρέων δασωδῶν, καὶ διαρκῶς σχεδὸν χιονοσκεπῶν, εἶνε ὑπὲρμερος καὶ ἄριστα προπεφυλαγμένη ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων, τῶν χιονοστροβίλων, καὶ τῆς ὀριμύτητος τοῦ χειμῶνος. Ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται καὶ

τὸ τοῦ Ζωναρά ὅτι ὁ Ἀλέξιος καταληφθεὶς ὑπὸ χειμῶνος ἐν μέσῳ τῶν χειμερινῶν τούτων ὑψηλῶν ὄρεων, διεχείμασεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παπικίου ὄρους· βεβαίως δ' ἐν τῇ θέσει τῆς Μονῆς.

Παραλείποντες τὴν ἱστορίαν τῶν Μονῶν τούτων, καὶ τὸν βίον τοῦ Ἁγίου Ἰδάν, καθὼς καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ λαμπροῦ οἰκοδομήματος τῆς Μονῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας ⁷⁾ συμπεραίνομεν ὅτι τὸ Παπίκιον ὄρος, εἶνε ἡ νῦν ρηθεῖσα Πόποβα, καὶ τὰ μνημονεύμενα ἐν ἐκείνῳ σεμνεῖα καὶ φροντιστήρια, εἶνε αἱ ἐν αὐτῇ Μοναί τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου καὶ Δουκᾶ καὶ τὰ λοιπὰ εὐκτήρια, διασωθέντα μέχρι τοῦ νῦν ὡς ἐκ τῆς παλαιοτάτου ἀρχαιότητος αὐτῶν καὶ μεγάλως τιμώμενα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Βουλγαρίας, Μακεδονίας καὶ δυτικῆς Θράκης, ἐξ ὧν συρρέουσι κατὰ συνουσίαν τὴν 10 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους, ἑορτὴν τῆς Ἁγίου, ἐν μέσῳ τοῦ ὁμιλίου ψύχους τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς χιονοσκεπούς χώρας, ὅπως προσφέρωσι φρόνιμον εὐλαβείαν, καὶ ἐκπληρώσωσι τὰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου τούτου θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Μία δὲ τῶν ισχυροτέρων ἀποδείξεων τῆς ταυτότητος τοῦ Παπικίου καὶ τῆς Πόποβας, πλὴν τῶν λοιπῶν τῶν ἐκ τῆς θέσεως περὶ τὸν Στρυμόνα ἐξαγομμένων, εἶνε καὶ ἐπὶ εἰς τὰς σκῆτας καὶ μονὰς τοῦ Παπικίου, ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως του, ἐοῦχαζον κυρίως Βούλγαροι ἀσκηταὶ καὶ Σέρβοι. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Στέφανος Α' Νεμάνια ζουπᾶνος τῶν Σέρβων, οὐ ἀνωτέριω ἐμνήσθημεν, ἐξέλεξε τὰς μονὰς τοῦ Παπικίου ὅπως μονάσῃ ἐν μέσῳ μοναχῶν μάλλον ὁμοφύλων, καὶ εἰς μέρος καίμενον ἄλλως πλησίον τῆς πατρίδος τοῦ Σερβίας.

7) Περιγραφὴν τοῦ ὄρους Ῥίλας καὶ τῆς Μονῆς μετὰ εἰκόνων ὅρα ἐν Jirecek, Das Fürstenthum Bulgarien σελ. 2 καὶ 489—502.

Ἐκ τῶν εἰρημνίων συμπεραίνομεν ὅτι τὸ Παπίκιον, εἶνε τὸ τμήμα τῆς Ῥίλας τὸ καλούμενον Πόποβα, ὀνόματος, σημερινῶς ἐν τῇ σλαβικῇ, ὅ,τι παρ' ἡμῖν ἡ λέξις «παπδικό» ὑπολαμβάνομεν δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα Παπίκιον μεταφράσειν τούτου.

Παρὰ τοῖς μνημονευθεῖσι συγγραφεῦσι τὸ Παπίκιον γράφεται καὶ διὰ τοῦ ἰώτα, καὶ διὰ τοῦ ὑφίλου. Ἐν τελείᾳ δὲ σημειοῦμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀνεκδότος ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμάκωνος πρὸς τὸν ἐσιώτατῶν καθηγητὴν τῶν κατὰ τὸ Παπίκιον μοναστηρίων μοναχῶν κύριον Θεοδοσίον χάριν τῶν βασιφόρων. Ἀλλὰ περὶ ταύτης, πλὴν τοῦ τίτλου, οὐδὲν ἕτερον γινώσκομεν, (ὡς ἀνεκδότου 8).

Ὁ Νεόφυτος Κουσκαλουβίτης, ὁ γράψας ἀκολουθίαν καὶ ἱερὰν ἱστορίαν τῷ 1775 τῆς πᾶρά τὴν Τραπεζοῦντα Βαλκανικῆς καὶ πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Παναγίας τοῦ Σουμελά, ἀφηγούμενος τὸ συναξάριον τῶν θεοφόρων πατέρων Βαρνάβα, Σωφρονίου καὶ Χριστοφόρου καὶ τὰ τῆς μεταβάσεως αὐτῶν εἰς Τραπεζοῦντα ἐξ Ἀθηνῶν, γράφει ὅτι ὅτε ὁ Βαρνάβας εὐρίσκατο εἰς Μαρωνίαν παρηγγεῖλθαι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ταύτης νὰ ἀνέλθῃ καὶ εἰς τὸ Παπίκιον, ὅπως

8) Allgem. Encycl. τῶν Ersch u. Gruber, Griechenland Tom. 7. σ. 470. Ὁ Tafel ἐν τῇ πονηματί τῶν Via militaris Romanorum Egnatia. Parste oriental. σ. 28 λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραθέσῃ τὰ χωρία τῶν μνημονευόντων τοῦ Παπικίου συγγραφέων, ἀνευ ἐνδείξεως τῆς θέσεως αὐτοῦ· ἀρκεῖται μόνον νὰ σημειώσῃ ὅτι δὲν ἐννοεῖ πῶς τοποθετεῖ τὸ Παπίκιον ἐν Σερβίᾳ ὁ Sritterus ἐν τῷ Συγγραμμάτι του Memoriae populorum olim ad Danubium, Pontum Euxinum etc. incolatum. Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν εὗρον ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, οὐδὲ ἐν τῇ τῆς Βουλγίας.

προσκυνήσῃ ἐν τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις. Ἐν ὑποσημειώσει δὲ σημειοῖ (σελ. 13) «Παπίκιον ὄρος, πλησίον Μαρωνείας, ἐν ᾧ ἦν ποτε Μοναστήρια, νῦν δὲ οὐδέν.» Προφανῆς εἶνε ἡ πλάνη τοῦ λογίου τούτου, προελθοῦσα ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι τὸ Παπίκιον θὰ ἔκειτο ἐκεῖ που παρὰ τὴν Μαρώνειαν.

Ἐγγραφον 25 Δεκεμβρίου 1896.

Α. ΜΗΔΙΑΡΑΚΗΣ

